

SCP: 'Leven lang leren komt niet van de grond'

Krantentitel: 'Rapport-SCP: leven lang leren komt niet van de grond'

Lager opgeleiden hebben vaak aversie tegen de schoolbanken. foto: HH

De overheid vraagt van mensen meer te werken, meer te zorgen en meer te leren, maar voor grote groepen werknemers blijkt die combinatie een brug te ver, waarschuwt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in een nieuw rapport. Juist de laagopgeleide en zwakkere groepen die bijscholing het hardste nodig hebben, komen er niet aan toe.

Het overheidsbeleid van de laatste jaren om steeds meer verantwoordelijkheden bij de individuele burger neer te leggen, loopt hier tegen grenzen aan: de arbeidsdeelname is tussen 1986 en 2014 sterk gestegen door de toegenomen participatie van ouderen en vrouwen.

En door de miljardenbezuiniging op onder meer huishoudelijke hulp moet die werkende populatie ook vaker mantelzorg verlenen aan naasten, schetst het SCP in het tweejaarlijkse rapport Aanbod van Arbeid, dat vandaag is verschenen.

Waan van de dag

Studeren is het kind van de rekening, ondanks alle recente inspanningen en stimuli van het kabinet om duurzame inzetbaarheid te promoten en bevorderen. Het aandeel werkenden dat tussen de bedrijven door een cursus of opleiding volgt, blijft al jaren hangen op 40%. Een zorgelijke ontwikkeling daarbinnen is dat de studie-uren vaak door jongere en ‘betere’ werknemers gedraaid worden, in plaats van door de oudere en laagopgeleide werknemers die het hoogste risico lopen werkloos te worden.

Die werknemers komen niet alleen tijd te kort maar laten zich ook vaak leiden door de waan van de dag, zegt Patricia van Echtelt, onderzoeker en co-auteur van het rapport. ‘Als je aan hen vraagt of ze scholing op langere termijn nodig achten, zeggen ze allemaal ja, omdat hun werk in de toekomst grote veranderingen door zal maken. Tegelijkertijd geeft vrijwel iedereen aan in het hier en nu voldoende geëquipeerd te zijn.’

Werknemers verplicht laten sparen voor scholing gaat te ver, vermoedt SCP

Flexschil

Niet alleen werknemers maar ook werkgevers maken zich schuldig aan kortetermijndenken: zij investeren doorgaans alleen in werknemers als dat in de nabije toekomst hogere productie oplevert. Ook houden ze steeds meer werknemers in een flexschil, en voelen ze vaak geen prikkel om daarin te investeren omdat de flexwerker morgen vertrokken kan zijn naar de concurrent. ‘Op collectief niveau vinden alle werkgevers scholing zeer belangrijk. Maar op individueel niveau handelen ze daar niet altijd naar’, zegt Van Echtelt.

In sommige sectoren kan het echter te veel gevraagd zijn om nog meer verantwoordelijkheid bij werkgevers te leggen. Zo is het niet altijd reëel te verwachten dat zij hun personeel massaal omscholen voor een andere sector op het moment dat het werk verdwijnt. ‘Daarvoor moet je weten waartoe je mensen precies gaat omscholen, en dat inzicht is er vaak niet.’

Leerbudget

De afgelopen maanden klonk van onder meer vakbond CNV en verschillende werkgeversclubs de roep om individuele scholingsrechten te introduceren, en een deel van het salaris uit te keren in leerbudget. Het budget vloeit nu vooral naar collectieve opleidingsfondsen, die volgens critici het geld vaak op de plank laten liggen. De werkgeversclubs proberen het thema op de agenda te krijgen voor de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen.

Een universele plicht voor werknemers om te sparen voor scholing gaat waarschijnlijk te ver, waarschuwt het SCP. Met name lager opgeleide werknemers hebben faalangst en aversie tegen de schoolbanken door negatieve ervaringen uit het verleden. Daarbij komt dat vooral de

laagopgeleiden met meerdere betaalde banen relatief lange werkweken draaien: 27% zit boven 48 uur per week. Wie daarbij ook nog zorgtaken heeft, ontbreekt het simpelweg aan tijd voor studie.